

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC

(Giảng Giải Đề Tử Quy)

Tập 25

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Xin chào mọi người! Rất nhiều bạn hỏi tôi là: “Thầy Thái! Thầy có mệt không?” Trong mấy tháng nay, có rất nhiều giáo viên cùng với chúng tôi đi diễn giảng khắp nơi, họ đều nhìn thấy sức khỏe của tôi, càng giảng càng có tinh thần, vì vậy rất nhiều sự lo lắng là không cần thiết. Tôi cũng nói với những người bạn này rằng: “Con người không sợ thân mệt mà chỉ sợ tâm mệt.” Thân mệt, chỉ cần nằm xuống nghỉ ngơi bảy tiếng đồng hồ thì lại mạnh như rồng như hổ. Nhưng mà tâm mệt, thì có nhiều việc biết là rất quan trọng cần phải làm, nhưng lại không có năng lực để làm, lúc đó thì tâm rất khổ sở, dần vật. Cho nên, khi chúng ta có thể tận tâm tận lực đi làm những việc quan trọng, trên thực tế thì trong lòng sẽ cảm thấy rất thoải mái.

Tôi còn nhớ lúc học trung học phổ thông đã đọc một bài văn của Mạnh tử, trong đó có câu: “*Trời sắp giao trách nhiệm lớn cho người nào, trước tiên ắt sẽ làm khổ tâm chí người ấy, gân cốt mệt mỏi, thân thể đói khát, gia cảnh nghèo túng, làm việc gì cũng lộn xộn, trái ý*”, tại sao vậy? “*Vì thế nên tâm mới sanh ra tính nhẫn nại, tăng thêm những năng lực vốn chưa đủ của họ!*” Khi tôi học trung học phổ thông, đọc bài văn này tôi tâm đắc được điều gì? Tuyệt đối không nên làm thánh hiền, bởi vì sẽ mệt chết, còn phải có tính nhẫn nại, còn phải thân thể đói khát nữa. Lúc đó giáo viên cũng không giảng giải những khí tiết này cho chúng tôi, vì vậy chúng tôi cứ y văn giải nghĩa, tuyệt đối không nên đi theo hướng của thánh hiền quân tử. Nhưng sau đó thực sự đi hoằng dương văn hóa Trung Quốc, đột nhiên có cảm nhận khác đối với câu giáo huấn này. Vì vậy, tôi đã viết lời bình cho một bức hoành phi là: “Ngọt như đường.” Khi chúng ta biết công việc này rất quan trọng, nhưng trong tâm lại sợ chính mình không đủ năng lực, thì khi thử thách tới, chúng ta rất vui vẻ tiếp nhận, mới có thể nhanh chóng nâng cao năng lực.

Cho nên, chúng tôi có thái độ này, đồng thời đối với những thầy cô giáo mà chúng tôi đã tiếp xúc, chúng tôi đều xây dựng nhận thức chung như vậy. Vì vậy, khi tôi chuẩn bị từ Hải Khẩu đến Thâm Quyển giảng dạy, những tiết dạy của tôi phải giao cho giáo viên khác. Khi những giáo viên khác nhận được thông báo của tôi: “Bắt đầu từ tiết học sau sẽ đến lượt bạn.” Họ sẽ nghĩ như thế nào? Họ sẽ không nói: “Đừng mà! Không đâu. Mà họ đột nhiên sẽ xuất hiện một câu nói: “Gánh vác trách nhiệm là bắt đầu của sự trưởng thành.” Cho nên, tuy tôi rời khỏi Hải Khẩu, nhưng khóa học vẫn không bị gián đoạn, ngay cả tiết học vào mừng một tết và kỳ nghỉ tết cũng đều không bị gián đoạn. Bởi vì họ nói: “Học tập trí tuệ là việc vô cùng cấp bách, nếu như trì hoãn, vậy chúng ta đã mất đi một ngày học tập, đối với các em học sinh có thể sẽ có ảnh hưởng rất lớn.” Vì vậy, họ rất kiên trì, khóa học này cũng được tổ chức hơn một năm. Rất nhiều giáo viên ở Hải Khẩu, ở Thâm Quyển, ngoài những lúc công tác ở trường ra thì thời gian rảnh rỗi vào buổi tối thứ bảy và chủ nhật, họ đều tới giúp trung tâm của chúng tôi giảng bài miễn phí, tới gánh vác. Sau hơn bốn tháng học tập, họ cũng bắt đầu theo tôi đi giảng dạy ở rất nhiều nơi. Vì vậy bắt đầu từ “tu thân”, sau đó dạy các lớp thật tốt là “tề gia”, sau đó chăm sóc tốt Hải Khẩu là “trị quốc”; tiếp theo là đến Bắc Kinh, Thâm Quyển, đến rất nhiều tỉnh khác để giảng dạy, gọi là gì? “Bình thiên hạ.” Cho nên bốn việc này thật ra là gì? Là một việc. Chỉ cần bạn thực sự phát tâm, không ngừng rèn luyện bản thân, không ngừng vươn lên thì tự nhiên sức ảnh hưởng của chúng ta, sự cống hiến của chúng ta sẽ nước chảy thành sông, vì vậy phải *“không sợ khó”*.

Cho nên, khi chuyện nên để con cái gánh vác đều bị cha mẹ làm hết, như vậy chính là tước đoạt cơ hội học tập, rèn luyện của con cái. Vừa nãy cũng có nhắc tới, chú Lư không giúp con gái mang vở ghi chép tới trường. Nếu mang vở ghi chép này tới thì sẽ có một kết quả khác, kết quả đó sẽ như thế nào? Con gái chú sẽ rất vui và nói: “Ba ơi! Ba thật tốt! Có cầu ắt ứng, thực sự là Quán Thế Âm Bồ-tát.” Vậy thì trong lòng của con cái sẽ khởi lên sự biến đổi như thế nào? Chỉ cần mình có việc thì đã có cha mình, mẹ mình, ông nội mình, bà nội mình, mình còn có người giúp việc. Đằng sau chúng còn có rất nhiều chỗ dựa, có thể giúp chúng thu dọn tàn cuộc bất cứ lúc nào. Vì vậy hiện nay chúng ta thường thấy rất nhiều thanh niên đã 20 tuổi đầu, nhưng nghe chúng nói chuyện bạn sẽ như thế nào? Tức chết. Sẽ thổ huyết, thật đó! Hoàng đế không gấp, mà thế nào? Thái giám gấp gấp vô cùng. Tất cả cha mẹ, bạn bè người thân giúp chúng bạn rộn muốn chết, còn chúng lại cảm thấy chẳng có gì phải gấp gáp. Ở Hải Khẩu tôi đã chứng

kiến trường hợp, cha mẹ phải thông qua nhiều mối quan hệ để tìm việc làm cho con mình, vậy mà chúng còn ồm ờ nói: “Được rồi! Con nỗ lực cha mẹ đi làm thử xem sao.” Còn có sinh viên đại học, đi học bị đuổi học hai lần. Kết quả bạn bè hỏi chúng phải làm sao, chúng trả lời: “Mình cũng không biết!” Bạn xem, đã gần hai mươi tuổi rồi, mà hoàn toàn không có trách nhiệm với bản thân mình. Đây là kết quả, vậy nguyên nhân do đâu? Chúng rất ít khi chịu trách nhiệm hoàn toàn với những việc chúng đã làm.

Khi chúng ta giúp con cái thu dọn sai lầm của chúng, chúng liền cho rằng tương lai sau này sẽ luôn có người giúp chúng. Vì vậy sau này chúng muốn cưới vợ, bạn phải bỏ tiền lo liệu giúp chúng; chúng muốn mua nhà, bạn cũng phải lo liệu giúp chúng. Bạn phải lo liệu cho chúng đến khi nào? Đòi người như vậy thì sẽ thế nào? Sẽ mệt chết. Có thể đến khi bạn sắp nhắm mắt rồi, mà vẫn còn đang nghĩ muốn mua giúp đồ gì đó cho cháu mình. Ngày 19 tháng 10 năm ngoái, báo *Đặc khu Thẩm Quyển* có một bài phát biểu của một cặp cha mẹ, khuyên cáo những bậc cha mẹ còn trẻ tuyệt đối không nên chiều chuộng con cái. Bởi vì vợ chồng họ lớn tuổi mới sinh được con, lúc tuổi đã khá cao mới sinh được một cậu con trai, nên họ chiều chuộng con mọi thứ. Khi con họ đi học mẫu giáo, cô giáo mầm non nói: “Con của anh chị có những hành vi nào không tốt, anh chị nên chú ý.” Họ còn biện hộ cho con mình, che đậy cho con mình. Cứ mãi như vậy, đứa con muốn cái gì thì cho cái đó. Đến khi đứa con tốt nghiệp đại học, quen một cô bạn gái, cô bạn gái yêu cầu: “Anh hãy bảo ba mẹ anh chuyển ra ngoài, để căn nhà cho chúng ta ở thì em mới lấy anh.” Cho nên con trai của họ đương nhiên sẽ như thế nào? Bởi vì đứa con là tiểu hoàng đế đúng không? Vì vậy, hiệu lệnh thiên hạ thì ai dám không nghe theo. Đứa con trực tiếp bảo cha mẹ: “Ba mẹ ra ngoài ở đi!” Cha mẹ em đã cảm nhận được tính nghiêm trọng của sự việc, cho nên hy vọng thông qua sự đau khổ của bản thân họ, có thể khuyên cáo càng nhiều bậc phụ huynh là tuyệt đối không nên nuông chiều, chiều chuộng con cái.

Vào những năm 1920, có một đứa bé mười một tuổi, lúc chơi bóng đá đã làm vỡ một tấm kính lớn của người khác, phải đền 12,5 Đô la Mỹ. Vào thời đó 12,5 Đô la Mỹ có thể mua được 125 con gà mái đẻ trứng, cho nên số tiền này rất lớn, không nhỏ. Người cha nói với đứa con: “Việc này con phải chịu hoàn toàn trách nhiệm, vì vậy con phải tự mình kiếm tiền để trả.” Việc này các bậc cha mẹ người Trung Quốc có làm được không? Rất khó. Theo thống kê, trẻ em Trung Quốc có tiền tiêu vặt nhiều nhất, nhưng thời gian làm việc nhà ít nhất, cho nên chúng không biết gánh vác. Kết quả, đứa bé mười một tuổi này thực sự từ đó bắt

đầu đi làm việc, để trả tiền lại cho cha mình từng ít một, sau này sự nghiệp của đứa trẻ ấy cũng rất có thành tựu, đứa trẻ đó chính là cựu Tổng thống Mỹ Reagan. Cho nên bạn xem, khi bạn để cho con cái rèn luyện, tăng trưởng thái độ đúng đắn và tâm trách nhiệm, hơn nữa còn tăng trưởng năng lực làm việc của chúng. Vì vậy, nuôi dưỡng con cái cần phải dùng lý trí, không thể chỉ dùng tình cảm, cưng chiều được, điều này tương đối quan trọng. Vì vậy “không sợ khó”, khi các bậc phụ huynh đối mặt với rất nhiều việc đều có thể rất dũng khí, thì thái độ này của bạn chắc chắn sẽ ảnh hưởng đến con cái của bạn.

Tục ngữ của chúng ta thường nói “mỗi nhà đều có quyển kinh khó tụng”, bạn đã đọc thông chưa? Cho nên hiện nay tỷ lệ ly hôn rất nghiêm trọng. Hôn nhân bước tới ly hôn, có thể là sự tổn thương đối với chính mình cũng như đối với con cái. Đối mặt với cuộc đời, đối mặt với sự trắc trở trong hôn nhân, chúng ta cũng phải can đảm khắc phục. Khi tôi ở Hải Khẩu, một hôm đang đi lên lớp dạy, trên đường đi có một người bạn gọi điện thoại nói với tôi: “Chồng của bạn đồng nghiệp tôi ngoại tình, vậy thì phải làm sao?” Thưa các bạn, bạn có từng nhận cuộc điện thoại như vậy chưa? Người chưa kết hôn như tôi đã nhận được cuộc gọi như vậy. Tuy tôi chưa kết hôn, nhưng câu trả lời để giải quyết vấn đề trong cuộc sống bảo đảm đều ở trong kinh điển. Vì vậy, lúc đó tôi đã bắt đầu nói với cô ấy rằng: “Làm việc không thành, quay lại xét mình.”, khi trong cuộc đời xảy ra vấn đề thì tuyệt đối không thể đều là người khác sai, chỉ có mình đúng. Có khả năng này không? Không thể nào, bởi vì một bàn tay thì không thể vỗ ra tiếng. Cho nên khi vợ chồng đối mặt với vấn đề như vậy, điều đầu tiên chúng ta nghĩ đến phải là “mình sai ở chỗ nào”? Đương nhiên, ý nghĩ này không dễ, nhưng chỉ cần chúng ta không chuyển đổi thành ý nghĩ này thì tâm của bạn nhất định không bình tĩnh lại được. Khi chúng ta luôn nghĩ đối phương không đúng ở chỗ nào, đối phương sai ở chỗ nào thì nhất định là cảm xúc quay cuồng, rất có khả năng hành động theo cảm tính, do đó sẽ làm cho sự việc ngày càng trở nên xấu thêm.

Tiếp theo tôi lại nói: “Ví dụ đối phương sai bảy, tám phần, chúng ta sai một, hai phần thì cũng phải bình tĩnh lại, trước tiên suy nghĩ xem trong một, hai phần này mình sai ở chỗ nào, tiến thêm bước nữa là sửa đổi lại.” Đây là thái độ quan trọng nhất: “Làm việc không thành, quay lại xét mình.” Tôi nói tiếp với cô ấy: “Lửa trong nhà không cháy thì lửa ngoài đồng không nổi.” Thưa các bạn, “lửa trong nhà” là lửa gì? Xung đột, không khoan thứ, không bao dung chính là lửa. Trong nhà không xảy ra chuyện trước thì lửa bên ngoài có cháy vào trong được không? Không cháy vào được. Vì vậy tuyệt đối không nên trách người còn lại,

chắc chắn là bản thân chúng ta có lỗi trước, không nên trút cảm xúc bức bối lên người còn lại, đây là thái độ quan trọng thứ hai. Thứ ba, khi chồng cô đúng thì cô cần phải coi anh ấy như cha [của mình], lúc bình thường thì cô coi anh ấy như người bạn. Khi chồng cô sai thì nên coi anh ấy là gì? Coi như trẻ con, vẫn chưa đủ, phải coi anh ấy như con trai mình. Khi con bạn phạm lỗi, liệu bạn có nói với chúng: “Cả đời này mẹ sẽ không tha cho con.” Liệu có nói vậy không? Không có. Tại sao vậy? Sao bạn lại bất công thế, đối với con thì không như vậy, còn đối với chồng thì lại như vậy? Tại sao vậy? [Mọi người] có nhìn thấy sự bất bình đẳng của con người không?

Tất cả chúng ngại phiền não không ở bên ngoài, mà ở đâu? Ở bản thân mình. Ai khiến cho bạn phiền não vậy? Lấy một ví dụ, hôm nay bạn đang đi trên đường, đột nhiên có một người lạ đi đến tát bạn một bạt tai, bạn chưa kịp định thần lại thì người này đã bỏ chạy, bạn đứng đó sờ sờ lên mặt và nói: “Sao lại xui thế nhỉ? Thôi bỏ đi, bỏ đi”, bạn liền bỏ đi. Đột nhiên ngày hôm đó trở về nhà thì họa vô đơn chí, đúng lúc ông chồng uống chút rượu, trở về nhìn thấy bạn, rồi cũng tát bạn một bạt tai giống như vậy, kết quả có giống nhau không? “Tôi sẽ không tha cho ông!” Thật kỳ lạ, cũng là một cái bạt tai nhưng hiệu quả thì khác nhau, điều này do ai gây ra? Khô là do tự mình chuốc lấy. Vì sao vậy? Bởi vì tâm của chúng ta không đủ khoan dung, không nhìn từ góc độ của đối phương, cho nên đều dùng yêu và ghét để giải quyết sự việc. Những gì mình thích thì sao cũng được, những gì mình không thích thì đều không được, cho nên đã tạo thành rất nhiều phiền não, chúng ngại về mặt tâm lý cho chính mình.

Cho nên rất nhiều người nói: “Họ đều lớn vậy rồi, mà ngay cả một chút đạo lý làm người cũng không biết.” Họ đều lớn vậy rồi, chỗ nào lớn? Thân thể lớn? Có đúng vậy không? Đúng! Đã sống ba mươi mấy tuổi, bốn mươi mấy tuổi. Thân thể cao lớn không biểu thị cho trí tuệ cao. Cô ấy nói: “Anh ta phải biết chứ!”, nhưng anh ấy lại không hiểu. Có ai dạy cho anh ấy đạo vợ chồng không? Thừa các bạn, bạn đã đi học hơn mười năm, có từng đọc qua bài nào nói về đạo nghĩa chung sống giữa vợ chồng không? Có bài nào không vậy? Việc chung sống giữa vợ chồng đối với đời người có quan trọng không? Quan trọng! Trong “ngũ luân”, chỉ cần mối quan hệ vợ chồng đúng đắn thì các mối quan hệ khác sẽ tự đúng đắn. Bạn xem, điều quan trọng như vậy lại không được dạy. Tôi đã từng nói chuyện với một vị trưởng bối, ông nói: “Nền giáo dục của chúng ta cái gì cũng dạy, nhưng vẫn thiếu một điều.” Là thiếu điều gì vậy? Mọi người không biết sao? Thiếu “đức”. Thực sự điều gì cũng có, ca hát, nhảy múa tất cả đều có, chỉ thiếu

nhất điều này, thiếu nhất là làm sao chung sống với người khác. Vì vậy, chồng bạn cũng là người bị hại, chúng ta phải có trách nhiệm giúp đỡ anh ấy. “Người đâu phải thánh hiền, ai mà không có lỗi”, vì vậy bạn cũng nên coi anh ấy như con thì bạn sẽ lập tức có thể bao dung cho anh ấy. Cũng nhờ bạn có thái độ như vậy, mà anh ấy mới biết ăn năn hối lỗi, bởi vì anh ấy ở bên ngoài đều là gặp dịp mua vui, đều là giả dối. Con người thường là phạm sai lầm, rồi mới nhận ra điều gì là đúng. Vì vậy, người thứ ba ở bên ngoài chắc chắn không phải là một người phụ nữ tốt, người phụ nữ tốt tuyệt đối không thể nào phá hoại gia đình người khác. Bởi vì người chồng này không đủ định lực nên mới dễ bị lời ngon tiếng ngọt gạt gẫm.

Cô Dương làm công việc giáo dục kinh điển đại khái cũng khoảng mười năm rồi, ngoài dạy trẻ nhỏ, cô thường xuyên dạy đọc kinh, dạy thư pháp, dạy đến hơn mười giờ. Bọn trẻ đều về rồi thì đến lượt ai học? Người lớn học. Bởi vì rất nhiều vấn đề gia đình, những người phụ nữ này không tìm được giải pháp nên họ rất đau khổ. Cô Dương thường nói với tôi làm phụ nữ thật không dễ, cho nên phải quan tâm họ nhiều hơn. Vì vậy, rất nhiều phụ huynh muốn được cố vấn về vấn đề gia đình, về vấn đề giáo dục thì sẽ đều đến hỏi cô Dương, cô Dương cũng sẽ hết lòng giúp đỡ họ. Vì vậy, cô Dương thường hơn một giờ đêm mới về đến nhà, cho nên cô ấy đều mặc áo khoác ngoài, bên trong áo luôn bỏ vào một cây dù, để đề phòng điều gì? Có lúc cần đến. Lúc nửa đêm khá nguy hiểm, nên cần phải trang bị vũ trang đầy đủ, sau đó thì trùm lên, để người khác không nhận ra cô là nam hay nữ. Từ một hành động nhỏ như vậy có thể nhận thấy, trong giá trị quan của cô Dương thì điều gì được xếp ở vị trí đầu tiên? Giúp người khác được đặt ở vị trí đầu tiên, còn chuyện sinh tử của cá nhân cô thì như thế nào? Đương nhiên là không nghiêm trọng đến vậy.

Có một người phụ nữ nói chồng cô ngoại tình, phải làm như thế nào? Cô Dương trầm tĩnh một lát, khi bạn trầm tĩnh một lát thì đôi phương cũng sẽ tĩnh tâm lại. Tiếp đó cô Dương hỏi: “Chị thật sự muốn giải quyết vấn đề sao?” Phải xem cô ấy có hạ quyết tâm hay không. Cô ấy liền nói: “Thật sự!” “Nếu chị đã hạ quyết tâm, tôi nói cho chị biết, chị phải thật sự làm. Trong tình huống này, chị nhất định phải lấy ra bảo bối của chị em phụ nữ.” Đó là gì vậy? Dịu dàng. Sao mọi người biết vậy? Phải lấy sự dịu dàng của bạn ra. “Vì vậy, bắt đầu từ ngày hôm nay, chồng chị làm sai chuyện gì thì đều đặt ở vị trí thứ hai, bản thân chị có làm đúng hay không, có chăm sóc con cái tốt chưa, có phụng dưỡng tốt cha mẹ

chồng chưa, chuyện này là quan trọng nhất. Trước tiên phải làm tròn bổn phận của chính mình, dùng đức hạnh của chị để thức tỉnh tâm hổ thẹn của chồng chị.”

Cho nên ngày hôm sau, người phụ nữ này ăn mặc rất chỉnh tề. Có thể ăn mặc lôi thôi lếch thếch được không? Rất nhiều đàn ông bị phụ nữ dọa sợ mà bỏ đi, chúng ta phải ăn mặc đoan trang. Cô ấy liền trang điểm rất đoan trang, cho con cái học bài xong hết, đến giờ đi ngủ thì cho chúng đi ngủ, còn cô thì ngồi ở đó đợi chồng trở về. Ngồi nhìn từng giây trôi qua, hơn mười một giờ rồi, hơn mười hai giờ rồi. Đột nhiên lúc đó cô bỗng thể hội được một câu đạo lý, đó là “tất cả pháp thành tựu do nhẫn”. Nếu như lúc đó bạn nổi giận thì có thể bao nhiêu công sức trước đó đều đổ sông đổ biển hết, cho nên cô ấy tiếp tục đợi. Hơn một giờ thì nghe có tiếng mở cửa tiến vào, phải làm thế nào? Người vợ này lập tức chạy ra cười rất tươi, hai tay cầm lấy cặp xách của chồng và nói: “Anh vất vả quá, giờ này mới về. Chắc anh đói bụng rồi, để em đi nấu cho anh bát mì”, liền đi vào nấu mì cho chồng của cô. Chồng của cô chưa kịp định thần, không biết xảy ra chuyện gì. Kết quả bắt đầu từ ngày hôm đó, mỗi ngày cô đều đợi chồng về. Thưa các bạn, chồng cô này tuy đã lạc lối nhưng ít ra cũng còn một điểm tốt, vẫn còn biết thế nào? Vẫn còn chút tâm hổ thẹn. Vì vậy, khoảng một, hai tháng sau đó, một hôm chồng cô về nhà rất sớm, kết quả vừa bước vào nhà, chồng cô không nói lời nào liền quỳ xuống, anh ấy nói: “Em à, hãy tha thứ cho anh! Anh xin thú tội với em.” Chồng cô nói: “Khoảng thời gian này anh bị lương tâm dày vò, anh sắp chịu không nổi nữa rồi.”

Cho nên muốn hóa giải những trắc trở trong cuộc đời, những khó khăn trong cuộc đời thì cần phải dùng điều gì? Vẫn là phải dùng tâm chân thành, vẫn là phải dùng đức hạnh, mới có thể làm được. Cho dù cuộc đời đối mặt với thử thách như thế nào, chúng ta nhất định phải nghĩ đến “không sợ khó”, phải nghĩ đến câu nói của Mạnh tử: “Trời sắp giao trách nhiệm lớn cho người nào”, cũng phải sanh khởi gánh vác trách nhiệm. “Tôi sắp giảng hết nổi rồi!”, chúng tôi làm giáo viên hay có thói quen xấu này, thường phải như thế nào? Kiểm tra. Gánh vác trách nhiệm, là tôi sai rồi, làm việc không thành, quay lại xét mình. “Gánh vác trách nhiệm là bắt đầu của sự trưởng thành.” Thưa các bạn, bạn hãy hồi tưởng lại cuộc đời của mình, khoảng thời gian nào thì có sự tiến bộ đặc biệt nhanh? Điều là trong lúc gặp thử thách, gặp nghịch cảnh. Vì vậy chúng ta cần phải cảm ơn thử thách, cảm ơn nghịch cảnh. Đây là “không sợ khó”.

Câu tiếp theo là “*chớ qua loa*”, [Hán Việt] thì “khinh” nghĩa là xem thường, “lược” nghĩa là lơ là. Khi chúng ta xem thường, lơ là đối với một việc nào đó thì

trong tâm đã mất đi sự cung kính, đã mất đi sự cẩn thận. Những chuyện nào chúng ta dễ lơ là, dễ xem thường vậy? Ví dụ như hôm nay chúng ta muốn tặng quà cho người khác, mặc dù là tặng quà cho người khác thì chúng ta cũng phải giữ tâm cung kính. Thời xưa có một bài văn viết rằng, có một người thấy rất nhiều người đang bị đói, liền mang thức ăn đến cho họ ăn. Kết quả, ông ấy đã thuận miệng nói: “Này, đến đây, đến đây mà ăn đi.” Kết quả người bị đói đó nói: “Không ăn đồ bố thí đó. Thái độ của ông như vậy vốn không xem tôi là con người.” Cho nên, người đó thà đói chết cũng không ăn. Vì vậy, thái độ của chúng ta sẽ ảnh hưởng đến sự cảm nhận của người khác, cho dù hôm nay chúng ta bố thí hay đem cho người khác thì cũng không nên quên sự cung kính của chúng ta, sự cẩn thận của chúng ta, thật ra đối phương đang giúp chúng ta trồng ruộng phước, giúp chúng ta tích âm đức, chúng ta phải cảm ơn họ.

Cũng giống như tôi giảng hơn 100 buổi diễn giảng ở Hải Khẩu, có một số cụ bà hơn bảy mươi tuổi vẫn thường đến nghe tôi giảng. Tôi rất hoài nghi các cụ ấy nghe có hiểu hay không? Bởi vì các cụ chỉ biết nói tiếng Hải Nam. Nhưng rất kỳ lạ, tôi thấy các cụ ấy ngồi ở phía dưới cũng thường hay cười. Rất nhiều người họ sẽ cảm thấy, những điều chúng tôi giảng có lợi ích cho những người này. Tôi liền nói với tất cả thầy cô giáo diễn giảng, tôi nói: “Mỗi người ngồi bên dưới nghe giảng, chúng ta đều phải cảm ơn họ, đều là họ đang thành tựu chúng ta, bởi vì ánh mắt của các bạn đều rất từ ái, hết sức nhân từ.” Nếu các bạn ngồi bên dưới, mà sắc mặt rất khó coi, thì có thể tôi không giảng tiếp được nữa. Cho nên, chính là có nhiều người như vậy đã cho chúng ta cơ hội, nên chúng ta mới được trưởng thành. Vì vậy người giảng bài, người giảng kinh cũng phải luôn luôn cảm ơn, luôn luôn khiêm hạ. Như vậy, mặc dù chúng ta là người đem cho, nhưng cũng đừng quên phải giữ tốt tâm này của chúng ta. Nếu không, khi tâm không còn cung kính, cống cao ngã mạn rồi thì đạo nghiệp cũng sẽ bị hủy hoại.

Về phương diện ăn uống, thậm chí là phương diện vật chất, ví dụ như chúng ta muốn quyên góp quần áo cho người khác, tặng quần áo cho người khác thì có thể mang quần áo rất bẩn ra tặng cho người khác hay không? Cho nên tặng đồ cho người khác phải có thành ý, trước tiên phải như thế nào? Giặt sạch sẽ. Tôi nhớ khi tôi tặng chiếc xe cho người bạn, ba tôi liền dặn dò tôi: “Tặng đồ cho người khác thì nhất định phải làm cho người nhận cảm thấy vui vẻ.” Nhưng người bình thường chúng ta sẽ không chú ý, sẽ nghĩ rằng: “Tôi tặng cho anh ấy thì anh ấy lẽ ra phải biết đủ chứ!” Có phải vậy không? Thường thì ý nghĩ xem thường, lơ là như vậy, có thể bạn vốn có lòng tốt muốn tặng đồ cho họ, nhưng vì đồ vật này

mà xảy ra rất nhiều tình huống, đến lúc đó có thể trong lòng người nhận cũng sẽ không được thoải mái. Vì vậy, tôi nghe theo lời dạy của ba tôi, tôi liền kiểm tra lại chiếc xe, sau đó thì phát hiện bộ ly hợp đã dùng hơn mười năm rồi, nên không dễ lái. Mặc dù tặng lại xe cho người bạn, tôi đã lái nó mấy năm rồi mới có thể chinh phục được bộ ly hợp này, nhưng đến lúc đó bạn tôi vừa lái, sao mà khó lái như vậy. Vốn là một việc tốt, nhưng đến lúc đó có thể sẽ khiến cho anh ấy sinh ra rất nhiều phiền não, sau đó lại phải đi sửa, tốn cả đồng tiền, trong khi anh ấy đang khó khăn về kinh tế. Vì vậy, chúng ta phải luôn suy nghĩ cho người khác, cho dù tặng quà cho người khác thì cũng phải để ý đến cảm nhận của họ. Do đó, khi sửa xong hết rồi thì tôi mới tặng xe cho bạn, anh ấy lái được một, hai tuần thì gọi điện nói với tôi là chiếc xe này tuy đã sử dụng hơn mười năm rồi nhưng rất dễ lái. Sau đó không lâu, người bạn này của tôi có con. Bạn có con nhỏ mà đi xe máy thì sẽ rất nguy hiểm. Người bạn này và tôi đã giao tình hơn hai mươi năm rồi, anh ấy chính là người đã giới thiệu thầy giáo của bạn gái anh ấy cho tôi.

Vì vậy bạn xem, nhân duyên tốt như vậy giữa người với người càng ngày càng thù thắng, chỉ cần chúng ta dụng tâm để tạo dựng, dụng tâm để cống hiến. Ví dụ như bạn bè đến nhà chơi, chúng ta cũng phải “chớ qua loa”, trước tiên phải suy nghĩ xem, nếu anh ấy đến nhà chơi thì có thể sẽ cần dùng những đồ dùng gì hằng ngày. Cho dù anh ấy có mang theo, chúng ta cũng phải chuẩn bị một phần. Bởi vì con người khó tránh khỏi việc quên cái này, quên cái kia, tới lúc đó quên mang theo khăn, nhưng lại ngại hỏi mượn bạn, lúc này có thể [khi tắm xong] lau mình chưa khô đã mặc quần áo vào thì không chừng sẽ bị cảm lạnh. Vì vậy khi chúng ta luôn biết suy nghĩ cho bạn bè, để họ cảm giác như đang ở nhà của mình, tin rằng tình nghĩa của các bạn sẽ càng ngày càng sâu đậm. Khi ở Úc, tôi từng đảm nhiệm một chức vụ, gọi là tổ trưởng phòng ngủ tập thể, phòng ngủ tập thể, quản lý đồ dùng sinh hoạt trong một phòng ngủ tập thể, nên tôi cũng thường xuyên đến nhà vệ sinh xem thử giấy vệ sinh còn đủ dùng hay không, khi thời tiết thay đổi thì tôi đi kiểm tra xem có đủ chăn mền không. Cống hiến cẩn thận từng chút một của chúng ta, chắc chắn sẽ khiến trong lòng bạn bè rất ấm áp, rất vui vẻ. Vì vậy về phương diện ăn ở, đi lại, chúng ta cũng phải tận tâm tận lực chăm sóc, quan tâm. Đây gọi là “chớ qua loa”.

Về phương diện giáo dục trẻ nhỏ, ví dụ chúng ta bảo con cái lau nhà, sau khi chúng lau xong thì cần phải làm động tác gì? Con cái có thể có tâm lý: “Bảo mình làm thì mình làm đại cho rồi, còn phải mau chóng đi xem phim hoạt hình của mình nữa”, có khả năng này không? Lần đầu tiên con cái đồng ý làm việc cho

bạn, chúng sẽ dùng thái độ ứng phó, qua loa để làm. Nếu bạn không điều chỉnh chúng thì sau này chúng sẽ có khả năng như thế nào? Qua loa, tắc trách. Cho nên, con cái làm việc có trách nhiệm hay không, có cẩn thận hay không cũng cần thông qua tính nhẫn nại của phụ huynh để theo dõi chúng.

Cho nên lần đầu tiên bảo con cái lau phòng khách, bạn nhất định phải kiểm tra xem ở các góc phòng chúng lau có sạch không, nếu như ở trong các góc vẫn còn dơ bẩn thì chứng tỏ chúng đã làm qua loa. Ngoài việc làm qua loa ra, chúng làm việc có đầu mà không có đuôi. Làm xong việc thì nên kết thúc như thế nào? Nên mời ba đến kiểm tra, mời cấp trên đến giám định. Nếu không thì chúng sẽ nghĩ: “Mình làm như vậy chắc cũng không tệ lắm!”, nhưng có thể so với tiêu chuẩn của cấp trên và tiêu chuẩn của ba thì vẫn còn kém xa, đây cũng là thái độ có trách nhiệm. Vì vậy người ba vừa nhìn thấy chưa được thì lập tức phải uốn nắn lại: “Qua đây ba bảo, hôm nay con vất vả rồi, lau nhà cũng không tệ.” Con người đều thích nghe lời khích lệ. Trước tiên thì động viên một chút, sau đó nói với chúng: “Ở các góc phòng này nếu như con lau kỹ hơn một chút, vậy thì hoàn hảo rồi. Khi ba bằng tuổi con, chắc chắn làm việc này không được tốt như con.” Nên khẳng định chúng một chút. “Lần sau ba giao con làm việc gì, làm xong thì con nhất định phải báo cho ba biết để ba qua kiểm tra, sau đó con mới có thể đi làm chuyện của con.” Cho nên để con cái đối với mọi người, mọi việc, mọi vật đều phải biết cung kính, cẩn thận.

Tôi từng ở nhà của cô Dương thời gian nửa năm, cô rất quan tâm tôi, cũng rất tinh tế. Trong thời gian đó, sợ tôi không có tiền tiêu nên cô đặt một túi tiền trên tủ lạnh, bên trong có một ít tiền, cô thuận miệng nói một câu: “Không có tiền thì tự mình lấy nhé!” Chúng ta cũng có thể cảm nhận được vị trưởng bối này lúc nào cũng suy nghĩ cho bạn, sợ bạn không có tiền sẽ rất khó chịu, cũng không tiện mở lời, liền làm một cách khéo léo để bạn có thể rất thuận tiện giải quyết vấn đề. Đương nhiên là tôi không lấy. Bởi vì tôi ở nhà của cô hơn một tháng thì đến trường dạy học, nên đã có tiền rồi. Tuy tôi không có tiền, nhưng khi cần tiền thì tôi vẫn có cơ hội để có được tiền.

Ngoài ra, khi tôi sống cùng với chú Lư cũng thể hội được chú luôn rất cung kính người khác, không ngạo mạn. Tôi nhớ khi từ Úc trở về, chú Lư có đến Đài Trung thăm tôi, còn mang theo một hộp khoai nửa hữu cơ (khoai nửa đường đen) cho tôi. Thứ nhất, mặc dù tôi là hàng con cháu của chú, nhưng chú rất lễ độ đối với tôi, tuyệt đối không dùng thái độ của trưởng bối, [cảm giác] hình như cao hơn bạn. Chú mua khoai nửa đường đen này cho tôi là do tình cờ trước đây chú có

nghe tôi suýt nữa đi theo ngành thực phẩm hữu cơ, nên khi chú vừa nhìn thấy “khoai nua đường đen hữu cơ” thì lập tức nghĩ đến tôi. Chú Lư khi giao thiệp qua lại với người khác, đều rất tinh tế tìm hiểu sở thích của người khác, nhu cầu của người khác. Chỉ cần có cơ hội thì nhất định chú sẽ biếu tặng. Chú cũng dạy dỗ thế hệ con cháu chúng tôi rằng: “Rất nhiều hành vi của chúng ta phải giảm bớt sự lo lắng cho người khác.” Cho nên chú cũng dặn dò, ví dụ như buổi tối bạn từ nhà bạn bè về, khi về đến nhà thì nhất định phải gọi điện báo cho bạn bè mình biết là “mình đã về đến nhà rồi, bạn đừng lo lắng nhé!” Vì vậy, luôn có thể đứng trên góc độ của đối phương, để giảm bớt sự lo lắng cho đối phương. Chúng ta là con cái càng phải nên như vậy, ví dụ như buổi tối rời khỏi nhà cha mẹ, trở về nhà mình, khi về đến nhà rồi thì nhất định phải nhớ gọi điện cho cha mẹ, cho người thân, không nên để họ lo lắng nhiều cho chúng ta, những việc nhỏ nhặt này cũng phải “chớ qua loa”.

Tôi thường đi máy bay và cũng thường đi cùng với cô Dương. Cô Dương có một thói quen là trước khi lên máy bay, cô nhất định phải xác nhận xem máy bay khởi hành có đúng giờ không. Hơn nữa nhất định sẽ tính thời gian, ví dụ bảy giờ rưỡi đến thì cô sẽ cộng thêm hai mươi phút hoặc bốn mươi phút, nếu là tuyến bay quốc tế thì sẽ tương đối lâu, bay trong nước thì khá nhanh, cô sẽ nhờ người đến sân bay đón lúc bảy giờ năm mươi phút chẳng hạn (có hai mươi phút trống [để lấy đồ đạc]), sau đó mới tới đón, như vậy sẽ làm cho người khác không phải đợi quá lâu. Khi chúng ta luôn nghĩ cho người khác thì người khác sẽ luôn nghĩ cho chúng ta. Vì vậy “chớ qua loa”.

Câu tiếp theo: “*Nơi tranh cãi, tuyệt chớ gân. Chuyện tà xấu, tuyệt chớ hỏi.*” “Nơi tranh cãi” là chỉ cho nơi tương đối phức tạp, xa hoa, con cái chúng ta không nên đến những nơi đó. Tại sao con trẻ lại đến những nơi như vậy? Tại sao vậy? Vì trong lòng trống rỗng, cuộc sống không có mục tiêu. Còn có một vấn đề căn bản rất quan trọng, đó là chúng không có năng lực phán đoán, chúng không biết nên kết bạn với người như thế nào, nên gần gũi với môi trường như thế nào, nên làm việc gì mới đúng, mới có sự giúp đỡ cho cuộc đời của chúng. Năng lực phán đoán này được dưỡng thành từ khi nào? Cho nên rất nhiều phụ huynh đều rất lo lắng một việc, họ nói: “Tôi rất sợ con tôi sau này sẽ chơi với bạn xấu.” Thưa các bạn, bạn có lo lắng như vậy hay không? Có hay không? “Có!” Tiếp tục lo lắng có ích gì không? Không ích gì. Vì vậy chúng ta cần phải suy xét, làm sao mới có thể xây dựng được năng lực phán đoán cho con cái.

Tôi từng xem qua một bản tin, có một đứa trẻ phạm tội rất nặng, Cục cảnh sát gọi điện thoại cho mẹ em ấy. Mẹ em ấy nghe điện thoại liền nói: “Chắc chắn không phải là con tôi, không thể nào! Con tôi không thể làm ra chuyện như vậy.” Sau đó bà đi đến cục cảnh sát, khi chưa bước vào, bà vẫn cứ nói: “Không thể nào, chắc chắn là trùng tên, trùng họ đó.” Đến lúc bà mở cửa ra, nhìn thấy người đang viết lời khai là con của bà, bà lập tức nói: “Đều là do đám bạn lôi kéo làm con tôi hư.” Cho nên câu nói này cho thấy, bà đã đẩy toàn bộ trách nhiệm cho người khác, như vậy có đúng không? Thánh hiền dạy chúng ta: “Làm việc không thành, quay lại xét mình.” Nếu chúng ta không có thái độ này, cuộc đời của bạn đã phạm bao nhiêu sai lầm mà bạn cũng hoàn toàn không biết, cuộc đời như vậy thực sự sống rất không có ý nghĩa.

Cho nên tôi nói với rất nhiều bạn bè, tôi nói gặp được bạn tốt hay bạn xấu có liên quan rất lớn đến bản thân họ. Chúng ta không thể tư duy thuận theo phiên não của chính mình, thường ở đó lo lắng, mà phải thuận theo lý trí, thuận theo chân lý để đối mặt. Trong kinh Dịch có nói “giống tụ theo loài, vật phân theo nhóm”. Hiện nay hầu hết mọi người lại nói thành “vật tụ theo loài, người phân theo nhóm”, nguyên văn là “giống tụ theo loài, vật phân theo nhóm”, nghĩa là người thiện sẽ ở cùng người thiện, người xấu sẽ thu hút bạn bè xấu. Vì vậy, khi con cái chúng ta rất lương thiện, hết sức xem trọng đức hạnh, tự nhiên bạn bè chiêu cảm được sẽ là bạn bè tốt. Vì vậy, điểm quan trọng nhất là gì? Trước tiên cần phải bồi dưỡng điều gì cho con cái? “Thiện tâm.”

Cháu của tôi hơn ba tuổi thì mẹ cháu bắt đầu dạy cháu đọc *Đệ Tử Quy*, sau đó giảng giải *Đệ Tử Quy* cho cháu hiểu. Kết quả khoảng ba, bốn tuổi dẫn cháu ra bên ngoài kết bạn với những bạn nhỏ khác, khi thấy các bạn nhỏ khác, ví dụ như nói lời xấu với người khác, hoặc là giơ tay đánh người, cháu tôi nhìn thấy liền kéo kéo mẹ và nói: “Bạn đó không được đánh người, bạn đó không được mắng người.” Tại sao cháu lại biết phán đoán như vậy? Bởi trước đó có dạy *Đệ Tử Quy*. Ví dụ như, bạn dạy con cái hiếu thảo là đúng, bạn dạy con cái hiếu thảo là thiện, thì chúng có biết điều gì là xấu không? Bất hiếu. Khi bạn dạy chúng thương yêu anh em, tôn kính trưởng bối thì chúng biết đó là thiện, chúng có biết điều gì là ác không? Là bất kính, không kính trọng bề trên. Khi chúng biết cẩn thận rất quan trọng, khi chúng biết việc của mình thì phải tự mình làm là thiện, thì đồng thời chúng cũng biết điều gì là ác. Khi chúng biết thương người là thiện, chúng có biết điều gì là ác không? Đúng vậy! Vì vậy, con trẻ sẽ phân biệt được rõ thiện ác. Thiện ác rõ ràng thì chúng sẽ có lựa chọn đúng đắn.

Vì vậy, khi trong tâm chúng thường có thiện niệm thì đến những “nơi tranh cãi”, đảm bảo chúng sẽ thế nào? Toàn thân khó chịu. Cho nên hiện giờ bảo tôi đến chỗ ca hát nhảy múa đứng một phút thì tôi nhất định sẽ khó thở, bị đau đầu, từ trường ở đó rất không tốt. Bởi vì bạn “vào phòng có hoa thơm, ở lâu nên không ngửi thấy mùi thơm nữa”, bạn đã tiếp nhận sự hun đúc của thánh hiền, thì những điều mà trong lòng bạn nghĩ hay làm đều là thiện, nếu để bạn trong hoàn cảnh bất thiện, bạn lập tức cảm thấy rất khó chịu, tự nhiên sẽ “kính mà tránh xa”. Cho nên phân biệt rõ thiện ác thì chúng mới có sự lựa chọn. Hiện nay, phụ huynh có dạy con cái như vậy hay không? Lúc còn nhỏ chúng không phân biệt rõ thiện ác, đợi đến lúc học cấp hai, cấp ba, gặp phải một số bạn xấu, chúng lập tức bị lôi kéo ngay.

Cho nên, vạn pháp nhân duyên sanh. Một người kết giao với bạn xấu, nguyên nhân do đâu? Không phân biệt rõ thiện ác. Duyên là gì? Duyên là bạn xấu xuất hiện, mới kết thành quả xấu. Con người thường chỉ xem trọng duyên này, chứ không truy tìm nguyên nhân thực sự. Trong mấy ngàn năm lịch sử, bao nhiêu bậc thánh triết đều sống trong thời loạn, nhưng họ đều có thể làm được sừng sững không dao động, bởi vì thước đo làm người trong lòng của họ rất rõ ràng, rất tường tận. Cho nên thưa các bạn, nếu bạn giúp con cái nắm chắc nền tảng [phân biệt] thiện ác thì tuổi trung niên và tuổi già của bạn mới có thể không lo lắng gì hết, vì vậy việc quy hoạch của cuộc đời chúng ta cần phải biết mưu tính sâu xa. Tốt rồi, tiết học này đến đây thôi, cảm ơn mọi người!